

Public and cultural activities of Andriy Malysko in the postwar period (1945-1953)

Tetiana V. Ladychenko

Dragomanov Ukrainian State University
Candidate of Sciences (History), Professor (Ukraine)
email: ladychenko.tetyana@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0138-1960>

Dimitrii V. Plisetskyi

Dragomanov Ukrainian State University
Postgraduate student(Ukraine)
email: d.v.plisetskyi@npu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-6386-217X>

Abstract.

The aim of the article. Given the state of research on this issue in the national historiography, we set out to find out the peculiarities of the social and cultural activities of Soviet writers of the Ukrainian SSR in the postwar years, focusing on the works of Andriy Malysko. **The research methodology.** To achieve the goal set in the article, the author used generally accepted approaches, principles and methods of scientific knowledge: analysis of documentary sources and newspaper publications, their subsequent synthesis, comparison of authorial approaches of individual researchers, systematisation and generalisation of the information obtained, which made it possible to reveal the essence and peculiarities of social and cultural activities of Soviet writers of the Ukrainian SSR in the postwar years, and in particular Andriy Malysko. The authors of the article use materials from newspaper publications of the Soviet era ("Literary Newspaper"). **Scientific novelty.** Based on the study of a large number of documentary sources, the authors of the article analyse the peculiarities of the work of the creative intelligentsia of the Ukrainian SSR in the period 1945-1953 through the prism of the social and cultural activities of the Ukrainian Soviet writer Andriy Malysko. **Conclusions.** In the postwar period, the creative intelligentsia was brought under the control of Joseph Stalin's totalitarian regime. The achievements that artists had gained during the Second World War were lost. Writers had to be active in the life of the republic in order to fulfil the tasks set by the Union of Soviet Writers of Ukraine and the Communist Party of Ukraine. They, including Andriy Malysko, took an active part in rallies, meetings with readers and labour collectives, and creative intellectuals on political and cultural issues. On the pages of their works, the writers glorified the regime of Joseph Stalin, supported the foreign and domestic policies of the Soviet government during various events and conferences of peace supporters..

Keywords. Andriy Malysko, Union of Soviet Writers of Ukraine, «Zhdanovshchyna», post-war period, World Peace Council, Peace Pact, peace movement.

Тетяна Ладиченко

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
кандидат історичних наук, професор (Україна)
email: ladychenko.tetyana@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0138-1960>

Дімітрій Плісецький

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
аспірант (Україна)
email: d.v.plisetskyi@npu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-6386-217X>

Громадсько-культурна діяльність Андрія Малишка у повоєнний період (1945–1953 рр.)

Анотація

Мета роботи. З огляду на стан дослідження окресленої проблеми у вітчизняній історіографії, ми поставили за мету з'ясувати особливості громадсько-культурної діяльності радянських письменників УРСР в повоєнні роки, акцентуючи увагу на творчості Андрія Малишка. **Методологія.** Для досягнення поставленої у статті мети були застосовані загальновизнані підходи, принципи та методи наукового пізнання: аналіз

документальних джерел та газетних публікацій, їх подальший синтез, порівняння авторських підходів окремих дослідників, систематизація та узагальнення отриманої інформації, які надали можливість виявити сутність та особливості громадсько-культурної діяльності в повоєнні роки радянських письменників УРСР і, зокрема Андрія Малишка. Автори статті використовують матеріали газетних публікацій радянської доби («Літературна газета»). **Наукова новизна.** Авторами статті на основі дослідження великої кількості документальних джерел проаналізовано особливості роботи творчої інтелігенції УРСР у період 1945–1953 рр. крізь призму громадсько-культурної діяльності українського радянського письменника Андрія Малишко. **Висновки.** Творчу інтелігенцію в повоєнний період було поставлено під контроль тоталітарного режиму Йосифа Сталіна. Ті здобутки, які митці отримали під час Другої світової війни, були втрачені. Письменники мали проявляти свою активність в житті республіки задля виконання завдань, поставлених Спілкою радянських письменників України та КП(б)У. Вони, в тому числі й Андрій Малишко, брали активну участь у мітингах, зустрічах із читачами та трудовими колективами, творчою інтелігенцією з питань політики та культури. На сторінках своїх творів письменники прославляли режим Йосифа Сталіна, підтримували зовнішню і внутрішню політику радянської влади під час різноманітних заходів та конференцій прихильників миру.

Ключові слова. Андрій Малишко, Спілка радянських письменників України, «жданівщина», повоєнний час, Всесвітня рада миру, Пакт миру, рух прихильників миру.

Постановка проблеми. Події Другої світової війни в СРСР об'єктивно послабили лещата цензури тоталітарного режиму Йосипа Сталіна. Проте, уже в період відбудови народного господарства, жакливо зруйнованого під час боротьби з нацистськими окупантами, у культурній сфері, хоча і не в такому масштабі, як раніше, поступово почався «відкат» назад. Творчій інтелігенції доводилося знову всіляко демонструвати лояльність до влади та уникати критики її дій. Серед митців, які були змушені підкорятися диктатурі був і Андрій Самійлович Малишко.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Важливим джерелом вивчення громадсько-культурної діяльності Андрія Малишка в 1945–1953 рр. є тогочасні періодичні видання, зокрема «Літературна газета» – орган правління Спілки радянських письменників України (СРПУ), де містилося багато інформації про культурні події, заходи, збори, доповіді та ін. У сучасній українській історіографії про Андрія Малишка цього періоду йдеться в дослідженні Олега Бажана «Андрій Малишко та суспільно-політичні процеси в Україні (друга половина 1940-х – 1960-ті роки): оцінки, судження, дії». Крім того, у цьому виданні наведені дуже цінні архівні матеріали.

Мета статті. З огляду на стан дослідження окресленої проблеми у вітчизняній історіографії, ми поставили за мету з'ясувати особливості громадсько-культурної діяльності радянських письменників УРСР в повоєнні роки, акцентуючи увагу на творчості Андрія Малишка.

Виклад основного матеріалу. У повоєнний час громадяни СРСР долали численні труднощі, спричинені наслідками руйнування великої кількості міст і сіл, житлових, промислових та господарських об'єктів, і усе це доводилося відновлювати. Оптимізм і віру в швидку відбудову, повернення до нормального життя в країні мали вселяти в людей майстри пера – письменники й публіцисти. Від громадянської позиції митців залежав також рівень підтримки влади в суспільстві. А відтак, діяльність культурних діячів увесь час перебувала під дуже пильним партійним контролем. По суті, від них вимагалось не тільки писати, але й слугувати іншим за приклад.

Так, радянські письменники України брали активну участь у благодійних заходах. Вони жертвували виручку від концертів або гонорари, отримані за свої твори, виступали на благодійних літературних вечорах. Із тодішніх газет відомо, що 7 квітня 1947 р. такий захід відбувся у театрі імені Івана Франка. Його було організовано СРПУ та Українським гастрольним театральним-концертним бюро. Із вступним словом до глядачів звернувся Андрій Малишко. «Він розповів, над чим працюють письменники, виконуючи відповідальні та почесні завдання, які партія й народ поставили перед літературою» (Письменники – дітям-сиротам, 1947, с. 1). Усі зароблені кошти від літературного вечора було передано у фонд допомоги дітям-школярам, батьки яких загинули на фронті.

А вже наступного дня у клубі СРПУ відбувся мітинг, присвячений підписці на державну позику, на якому письменники агітували за надання фінансової допомоги державі у відбудові народного господарства. Як приклад можна навести промову письменника Семена Скляренка: «Ми, письменники, будемо в передплаті за позику, як і в усіх справах, разом з нашим народом всіма своїми думками, всім серцем, всією душею!» (На благо Вітчизни, 1947, с. 1). В умовах благодійної акції «Олександр Корнійчук підписався на 37.000 карбованців, Максим Рильський 20.000, Леонід Первомайський та Віктор Некрасов – по 5.000 карбованців, Павло Тичина –

.....
4.000, Андрій Малишко, Юрій Смолич, Іван Ле, Юрій Яновський, Натан Рибак – по 3.000 карбованців кожний» (На благо Вітчизни, 1947, с. 1).

Така активна участь творчих діячів у громадсько-культурних заходах, серед яких передбачалися також регулярні зустрічі з населенням, трудовими колективами підприємств, уважалася одним із головних критеріїв благонадійності, оскільки ці зустрічі розглядалися, як матеріал для нових «народних» літературних творів. «Працювати по-воєнному, по-фронтовому – цього вимагають від нас складні умови нинішнього року. Ось чому ваше бажання допомогти нам своїм художнім словом, своїми творами ми вітаємо від всієї душі, – зверталися у 1947 р. з відкритим листом до письменників України колгоспники артілі «Червоний гігант» (зазвичай, такі листи організовувалися місцевим колгоспним чи партійним керівництвом). – Ми будемо вдячні вам за такі твори, бо вони допоможуть нам у нашій праці, у переборенні труднощів, яких чимало стоїть нині на нашому шляху. Твори ваші, написані на матеріалі боротьби за урожай 1947 року, дадуть кожному колгоспникові зразки для наслідування, надихнуть його енергією, потрібною для переборення труднощів, запалять його пристрасним бажанням будь-що досягти мети... Приїздіть, подивіться, як ми це робимо, і правдивим словом розкажіть у ваших романах і повістях, поемах і віршах, п'єсах і піснях, оповіданнях, картинах, кореспонденціях. Ми звертаємось до колишніх воєнних кореспондентів, письменників-фронтовиків: до Івана Ле, до Леоніда Первомайського, до Андрія Малишка, Сави Голованівського, Андрія Головка, Любомира Дмитерка, Павла Усенка – до всіх, хто був на фронті, хто йшов у лавах наступаючої Радянської Армії. Ми звертаємось до письменників, які, перебуваючи в тилу, правдивим і мужнім словом своїм, своєю натхненною працею допомагали народові здобувати перемогу, до автора «Слова про рідну матір» – Максима Рильського, до автора «Землі батьків» – Юрія Яновського, до Юрія Смолича, що в своїх оповіданнях так яскраво показав «мирних людей» у дні війни» (Уперед полком єдиним! 1947, с. 1).

Окрім цього, від творчої інтелігенції вимагалось виступати на мітингах, улаштованих партійним та радянським керівництвом, наприклад з нагоди державних свят чи для висвітлення актуальних подій у світі. Також неухильну підтримку політики влади мали засвідчувати у статтях та літературних творах, де неприпустими вважалися узагальнення, що кидали тінь на діяльність партійних, радянських та профспілкових органів. Дотримання цих правил заохочувалося кар'єрним зростанням усередині творчих спілок або навіть висуненням у депутати.

Натомість громадянська пасивність, навпаки, загрожувала втратою можливості друкуватися, виключенням зі Спілки письменників, комсомолу, партії, і навіть арештом. Окрім того, негативно сприймалися, спроби критичного осмислення окремих подій, навіть якщо вони не загрожували системі. Ні статус недавніх військових кореспондентів, ні значний авторитет у суспільстві не могли гарантувати від звинувачень у спотворенні радянської дійсності, тим більше, не захищали від доносів, написаних непорядними, хворобливо заздрисними чи боягузливими колегами.

Андрій Малишко належав до культурних діячів, що послідовно підтримували курс влади. Свою позицію він чітко визначив у доповіді під час II з'їзду радянських письменників України у 1948 р.: «Кожен з нас, письменників, свідомий того, що він є слугою народу, пропагандистом його ідей, його надій і устремлінь. Нам треба трудитись і не відставати від життя» (Дебати на доповідь тов. О. Є. Корнійчука, 1948, с. 3). У цьому сенсі, він був справжнім народним поетом, та, не вважаючи на досягнення, огульна критика не оминула і його увагою.

У 1944–1947 рр. Андрій Самійлович обіймав посаду відповідального редактора журналу «Дніпро» і, водночас, одного з секретарів СПРУ, органом якого, як ми вже згадували, була «Літературна газета». Тому, вочевидь, Малишко був неабияк здивований, коли саме у цій газеті 12 вересня 1946 р. були опубліковані дві статті, безпосередньо спрямовані проти нього – «Про журнал «Дніпро»» та «У вузьких берегах». У першій йшлося про засідання партбюро СРПУ щодо роботи журналу, де в гострій формі були піддані критиці твори, які публікувалися на сторінках «Дніпра» та містилася вимога: «...піднести якість роботи редколегії відповідно до тих вимог, що їх висуває перед письменниками більшовицька партія» (Про журнал Дніпро, 1946, с. 3). Автор статті «У вузьких берегах» – ним був відомий на той час літературний критик Євген Адельгейм, – пішов ще далі, стверджуючи, що «далеко стоїть поки що «Дніпро» від тих завдань, що висуває перед працівниками літератури й мистецтва Центральний Комітет нашої більшовицької партії. І якщо не хоче журнал остаточно одійти від радянської молоді, яку він покликаний вчити і виховувати в дусі більшовизму, войовничому дусі комуністичних ідей, він мусить змінити свій курс і спрямувати його на живу радянську сучасність...» (Адельгейм, 1946, с. 3). Нападки були спровоковані постановою Оргбюро ЦК ВКП(б) «Про журнали «Звезда» і «Ленинград»» від 14 серпня 1946 р. та доповіддю щодо цього секретаря ЦК ВКП(б) з ідеології та Голови Ради Союзу Верховної Ради СРСР Андрія Жданова, який у брутальній формі звинуватив у відході від партійності низку відомих літераторів.

15–20 вересня 1947 р. (тобто через рік) цькування Андрія Малишка продовжилося. Пленум правління Спілки письменників Радянської України висловив обурення змістом творів кількох літераторів, а саме М. Рильського, І. Сенченка, Ю. Яновського, які були надруковані в журналі «Дніпро». Причому роботу двох з них – І. Сенченка та Ю. Яновського – Малишко особливо відзначав у своєму виступі 26 листопада 1946 р. на засіданні СРПУ (У президії СРПУ, 1946, с. 4), і це не викликало тоді жодного заперечення. Тепер ситуація змінилася. «Особливо я хочу зупинитися на роботі журналу «Дніпро», – сказав у своєму виступі голова СРПУ Олександр Корнійчук. – Як сталося, що в журналі, який розраховано на нашу молодь, на наше юнацтво, в журналі, де мусили бути бойові твори, де б мусив бути найсуворіший добір творів, де повинно було б друкуватися все краще, що дають наші письменники, – як сталося, що в цьому журналі друкувалися твори, які мають в собі найбільше помилок? Відповідальність за це несе, насамперед відповідальний редактор журналу тов. Малишко. Чому так трапилося? Він мусить нам сказати. Він має також сказати, як буде перебудовуватись журнал, яким буде журнал надалі» (Про виконання Спілкою радянських письменників постанови ЦК ВКП(б) про журнали «Звезда» і «Ленинград», 1947, с. 1). Не відставали від Корнійчука у звинуваченнях й інші письменники, а саме О. Є. Ільченко, О. М. Підсуха, П. М. Усенко та П. Г. Тичина.

Зважаючи на те, що все це відбувалося лишень через три місяці після оголошення Андрія Малишка лауреатом Сталінської премії другого ступеня за поему «Прометей» і збірку віршів «Лірика», група конкурентів всередині СРПУ прагнула позбутися поета руками влади, приписавши йому так званий «відхід від лінії партії». Подібні випадки були характерні для того періоду: час від часу хтось із культурних діячів (у першу чергу керівники засобів масової інформації) мав неодмінно «потрапити під роздачу».

Із «орговисновками» не забарилися: Малишка було усунуто з обох посад: відповідального редактора у журналі «Дніпро» і заступника голови СРПУ. Але кампанію проти нього на цьому було вичерпано. Сучасний український дослідник Олег Бажан вважає, що від подальших гонінь поета врятували такі ідеологічно вивірені твори, як «За синім морем» (1950 р.), «Корейська поема» (1951 р.), «Він повертався додому» (1951 р.) та «Дарунки вождю» (1952 р.). «Відчуваючи нагнітання чергового витка репресій в республіці, – пише він, – перебуваючи під жорстким ідеологічним пресингом, А. Малишко змушений був публічно проявити свою лояльність пануючому режиму» (Бажан, 2012, с. 77).

Проте, насправді, факти засвідчують, що у влади не було тоді жодних підстав сумніватися в лояльності Андрія Малишка. Поезії, присвячені «мудрому сталінському керівництву» Малишко писав, починаючи з 1930-х рр. У 1949 р. у добірці віршів про Сталіна під назвою «Стихи о вожде» (журнал «Библиотека Огонёк», № 49–50) публікується його вірш про переможного вождя Сталіна (Малишко, 1949, с. 40–41). Також у цей період Малишко двічі відвідує США, що було найвищим виявом довіри до «правильної позиції» письменника. Нарешті, у 1950 р. Малишко вдруге отримує Сталінську премію, цього разу вже першого ступеня, а в 1951 р. його обирають депутатом від Скалатського району Тернопільської області.

Звичайно, Андрієві Малишку також траплялося критикувати колег. Так, у листопаді 1946 р. у доповіді він висловив невдоволення становищем у донецькій філії СРПУ: «Протягом двох останніх років у Донбасі видано лише чотири книги, а тимчасом там живуть і працюють кілька досвідчених письменників, є і чимало здібної літературної молоді, але більшість її залишається поза увагою керівництва філії. Керівництво філії не спрямовує творчу роботу донецьких письменників...» (У президії СРПУ, 1946, с. 4). Він також звинувачував у пасивності в літературній діяльності та у відсутності планів щодо своєї творчості низку письменників – В. Бичка, О. Ющенка, О. Новицького та В. Кучера. Узагальнюючи цю ситуацію, Андрій Малишко стверджував: «...письменники не могут жити коштом колишнього свого доробку. Стаючи на такий шлях, вони замість того, щоб творчо зростати розтринькують свій талант, декваліфікуються» (У президії СРПУ, 1946, с. 4). Як бачимо, СРПУ була в курсі творчого процесу різних письменників та вимагала від них результатів.

Важливою складовою діяльності радянських письменників уважалося регулярне спілкування з читачами. Тогочасна преса описує чимало подібних прикладів. Зокрема, восени 1945 р. відбулася зустріч письменників СРПУ із студентами Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького (нині Український державний університет імені Михайла Драгоманова), де було проведено літературний вечір. На ньому, серед інших, виступав і Андрій Малишко, який «поділився зі студентами своїми враженнями від перебування на фронті та прочитав ряд нових поезій» (Письменники у студентів, 1945, с. 4). Відомо й про тритижневе відрядження групи письменників, у тому числі, зокрема й Андрія Малишка, до областей Західної України: Львівської, Дрогобицької та Станіславської (нині Івано-Франківської). Один із учасників тієї поїздки, український радянський поет Микола Нагнибіда писав: «Ми проводили в західних областях України понад двадцять днів. І майже кожного дня нам доводилося виступати по кілька

.....
разів, бо куди б ми не приїхали, де б ми не були, до нас приходили представники від різних колективів і від імені односельчан, студентів, робітників запрошували до себе... Важко описати ту величезну роботу, яку провела письменницька бригада у Львівській, Дрогобицькій, Станіславській областях...» (Нагнибіда, 1950, с. 3).

Українські радянські письменники брали активну участь у культурних заходах, присвячених відомим діячам культури. Знаходимо згадку про мітинг з нагоди 35-ї річниці з дня смерті видатної української письменниці Лесі Українки, який було проведено 31 липня 1948 р. Відкрив мітинг заступник голови СРПУ Любомир Дмитерко. Був серед присутніх і Андрій Малишко. Він прочитав свій вірш та зазначив: «Реакційні сили прагнуть зламати революційний дух народу... Якби Леся Українка жила зараз, вона б стала в ряди борців за мир, за долю трудящегося людства» (Письменники України свято шанують пам'ять Лесі Українки, 1948, с. 2). Ще більше уваги поетесі Малишко приділив під час святкування її дня народження 28 лютого 1951 р.: «Є співці, які маючи талант, витрачають його по пустому й вмирають забутті. Але є співці, які віддають свій талант народові, його боротьбі за народне щастя. Вони назавжди лишаються в пам'яті людей як вічно живі, безсмертні друзі... Вісімдесят років минуло з дня народження солов'я України. Був би тоді інший час, може й досі жила б серед нас Леся, співала б нових, ще прекрасніших пісень для свого народу. І ще хто зна чи хвороба, чи оті тупорилі тирани звели її у могилу. Може, над ними височать мармурові плити, оздоблені золотом, але їх вже не знає ніхто. Тобі ж, Лесю Українко, жити вічно» (Народ шанує Лесю Українку, 1951, с. 2).

Письменників запрошували на різноманітні свята, зокрема й на свято пісні у Броварах, у якому брали участь Андрій Малишко, Максим Рильський та Остап Вишня: «Усі присутні вітали письменників. Максим Рильський від імені українських радянських письменників тепло привітав учасників свята і побажав їм успіхів у їхній праці й творчості» (Куций, 1949, с. 4).

У Радянському Союзі значна увага приділялася конференціям та мітингам прихильників миру. На них, зазвичай, засуджували «паліїв війни» та агресивну політику країн Заходу. Тексти доповідей таких конференцій нагадували пропагандистські лозунги, які використовувалися радянською владою проти зовнішніх ворогів. У русі за мир брав активну участь і Андрій Малишко. Так, під час святкування в Києві Міжнародного дня боротьби за мир, який відбувся 2 жовтня 1949 р. на стадіоні «Динамо», де, крім партійних та громадських діячів, виступали представники науки та мистецтва УРСР, поет зазначав: «Я за своє життя побував у Канаді, США, в Ісландії, у Франції, у країнах народної демократії Угорщині, Польщі, Румунії, Чехословаччині. Я бачив мільйони простих людей, трудівників землі – хліборобів, робітників, інтелігенцію, які не хочуть нової кровопролитної війни, а хочуть, як і ми, одного: суспільної справедливості, щастя своїм сім'ям, процвітання і добробуту своїм народам. Хіба це погано? Це дуже добре! Ці люди з любов'ю, пошаною і палкою надією дивляться на фортецю миру, на нашу могутню, непереможну Батьківщину, на наш радянський народ...» (Воля народів – незборима, 1949, с. 2).

У вересні 1951 р. Малишкові довелося виступати одразу аж на трьох подібних заходах. Зокрема, 1 вересня 1951 р. на конференції у приміщенні Академії наук Української РСР він говорив: «Мир в усьому світі – це прагнення всіх трудящих затушити полум'я нової війни, що загоряється, вкоротити руки її паліям. Мир в усьому світі – це палке бажання народів жити в дружбі, будувати своє мирне життя без бомб, без танкових атак і пожеж... Ми, радянські люди, одностайно підпишемося під Зверненням Всесвітньої Ради Миру про укладання Пакту Миру між п'ятьма великими державами» (Нарада по створенню Ініціативного комітету по скликанню Української республіканської конференції прихильників миру, 1951, с. 1).

13 вересня 1951 р. у стінах театру імені Івана Франка на конференції прихильників миру було створено Український республіканський Комітет захисту миру та обрано його членів, серед яких був і Андрій Малишко. У цей день він виголосив промову: «Ми знаємо, що таке війна, тому що на своїх плечах винесли криваву битву, найжахливішу з усіх битв, які відбувалися за час існування людства. Ми не хочемо війни! Ми будемо нові міста, споруджуємо в посушливих степах канали, сіємо пшеницю, навчаємо дітей в школах, вирощуємо яблуневі сади, варимо метал для машин, які полегшують працю людей, оберігаємо свою свободу і незалежність, своє щастя, багате і горде життя. От чому ми проти війни» (Українська республіканська конференція прихильників миру, 1951, с. 2). Усі члени конференції підтримали звернення Всесвітньої Ради Миру про укладання Пакту Миру та поставили свої підписи під ним.

Трохи згодом (цього ж місяця) відбувався збір підписів серед членів СРПУ на зборах письменницької організації. Цього разу поет вирішив порівняти із тодішньою боротьбою за мир події 1941–1945 рр.: «Я згадував той літній червневий день 1941 року, коли в цьому клубі зішлись письменники, обурені віроломним нападом гітлерівської Німеччини на нашу мирну країну... Всі ми тоді рвалися в бій, сповнені рішучості битися з ворогом до повної перемоги. Сьогодні в цьому ж залі я знову бачу багатьох моїх бойових друзів, товаришів, учасників тодішніх пам'ятних зборів, і в їхніх очах – та ж незламна воля перемоги в боротьбі. А боремося

ми всі сьогодні за те, щоб у всьому світі загасити вогнище фашизму, полум'я розпалюваної ними нової війни. І ця воля переможе, бо це воля всього нашого народу... Ми звертаємось до всіх простих і чесних людей. Ми хочемо вам добра. Ми хочемо, щоб ви жили в мирі, щоб на землі цвіли сади і зеленіла трава. І за те, що ми хочемо цього, нас ненавидять палії війни... Хай живе наша радянська країна – країна, яка буде університети і театри, країна, яка споруджує грандіозні електростанції, висотні будинки, країна, що несе мир всьому світові!» (Хай живе мир! 1951, с. 2). У наступні роки Андрій Малишко також буде брати активну участь у таких заходах та зарекомендує себе як борець за мир.

Висновки. Отже, творчу інтелігенцію в повоєнний період було поставлено під контроль тоталітарного режиму Йосифа Сталіна. Ті здобутки, які митці отримали під час Другої світової війни, були втрачені. Письменники мали проявляти свою активність в житті республіки задля виконання завдань, поставлених Спілкою радянських письменників України та КП(б)У. Вони брали активну участь у мітингах, зустрічах із читачами та трудовими колективами, творчою інтелігенцією з питань політики та культури. На сторінках своїх творів письменники прославляли режим Йосифа Сталіна, підтримували зовнішню і внутрішню політику радянської влади під час різноманітних заходів та конференцій прихильників миру.

Творчий і життєвий шлях українського радянського поета Андрія Малишка у цьому сенсі є показовим. Він, на думку радянських ідеологів, був «зразковим радянським письменником», який мав авторитет у суспільстві, активно й послідовно підтримував зовнішню і внутрішню політику влади, його твори були популярними, як під час Другої світової війни, так і після перемоги над нацизмом. Проте навіть такі здобутки не врятували його від цькування та огульної критики в період «жданівщини».

Джерела та літератури:

- Адельгейм, Є.** (1946.). У вузьких берегах. *Літературна газета*. (37 (178)), 12 вересня, 3.
- Бажан, О.** (2012) Андрій Малишко та суспільно-політичні процеси в Україні (друга половина 1940-х – 1960-ті роки): оцінки, судження, дії. *Науковий журнал «Краєзнавство»*, (4), 75–87
- Воля народів – незборима. (1949. 6 жовтня.) *Літературна газета*. (№ 40 (341)), 2
- Дебати на доповідь тов. О. Є. Корнійчука. (1948. 16 грудня.) *Літературна газета*. (53 (298)), 2–4
- Куций, З.** (1949). Народ співає. *Літературна газета*. (28 (329)), 14 липня, 4.
- Малышко, А.** (1949) Отгудела, отгрохала, отхлопотала война. *Библиотека Огонёк*, (49–50), 40–41
- На благо рідної Вітчизни. (1947. 8 травня.) *Літературна газета*. (19 (212)), 1
- Нагнибіда, М.** (1950) . Хвилюючі зустрічі. *Літературна газета*. 16. (369)), 20 квітня, 3.
- Нарада по створенню Ініціативного комітету по скликанню Української республіканської конференції прихильників миру (1951) . *Літературна газета*. (№ 36 (441)), 6 вересня, 1.
- Народ шанує Лесю Українку (1951). *Літературна газета*. (9 (414)), 2 березня, 2
- Письменники – дітям-сиротам. (1947.) *Літературна газета*. (15 (208)), 10 квітня, 1.
- Письменники у студентів (1945). *Літературна газета*. (27 (130)), 11 жовтня, 4.
- Письменники України свято шанують пам'ять Лесі Українки (1948). *Літературна газета*. (32 (277)), 5 серпня, 2.
- Про виконання Спілкою радянських письменників постанови ЦК ВКП(б) про журнали «Звезда» і «Ленинград» (1947) . *Літературна газета*. (39 (232)), 25 вересня, 1–2.
- Про журнал «Дніпро». (1946). *Літературна газета*. (37 (178)), 12 вересня, 3.
- Справа миру непереможна! (1949). *Літературна газета*. (40 (341)), 6 жовтня, 1.
- У президії СРПУ. (1946). *Літературна газета*. (48 (189)), 27 листопада, 4.
- Українська республіканська конференція прихильників миру. (1951). *Літературна газета*. (38 (443)), 20 вересня, 1.
- Уперед полком єдиним! (1947) *Літературна газета*. (15 (208)), 10 квітня, 1.
- Хай живе мир! (1951). *Літературна газета*. (39 (444)), 27 вересня, 2

References:

- Adelheim, Ye.** (1946). U vuzkykh berehakh. [In the narrow banks]. *Literaturna hazeta*, (37 (178)), 12 September, 3 [in Ukrainian].
- Bazhan, O.** (2012). Andrii Malysenko ta suspilno-politychni protsesy v Ukraini (druha polovyna 1940-kh – 1960-ti roky): otsinky, sudzhennia, dii [Andriy Malysenko and Social and Political Processes in Ukraine (the second half of 1940-1960-ies): Assessment, Experience, Actions]. *Naukovyi zhurnal «Kraieznavstvo»*, (4), 75 – 87 [in Ukrainian].
- Debaty na dopovid tov. O. Ye. Kornychuka. [Debate on the report of Comrade O. Kornychuk] (1948). *Literaturna hazeta*, (53 (298)), 16 December, 2–4 [in Ukrainian].

-
- Kutsyi, Z.** (1949). Narod spivaie [The people sing]. *Literaturna hazeta*, (28 (329)), 14 July, 4 [in Ukrainian].
- Malyishko, A.** (1949). Otgudela, otgrohala, otklokotala voyna. [The war boomed, thundered, and boomed away]. Biblioteka OgonYok, (49–50), 40–41 [in Russian].
- Na blaho ridnoi Vitchyzny [For the benefit of the Motherland]. (1947). *Literaturna hazeta*, (19 (212)), 8 May, 1 [in Ukrainian].
- Nahnybida, M.** (1950). Khvyluiuchi zustrichi [Exciting meetings]. *Literaturna hazeta*, (16 (369)), 20 April.3 [in Ukrainian].
- Narada po stvorenni Initsiatyvnoho komitetu po sklykanni Ukrainskoi respublikanskoi konferentsii prykhylnykiv myru. [Meeting on the creation of the Initiative Committee for the convocation of the Ukrainian Republican Conference of Peace Supporters] (1951). *Literaturna hazeta*, (36 (441)), 6 September, 1. [in Ukrainian].
- Narod shanui Lesiu Ukrainku. [People honour Lesya Ukrainka] (1951). *Literaturna hazeta*, (9 (414)), 2 March, 2 [in Ukrainian].
- Pro vykonannya Spilkoii radianskykh pysmennykiv postanovy TsK VKP(b) pro zhurnaly «Zvezda» i «Lenynhrad». [On the implementation by the Union of Soviet Writers of the resolution of the Central Committee of the All-Union Communist Party (Bolsheviks) on the magazines «Zvezda» and «Leningrad»]. (1947). *Literaturna hazeta*, (39 (232)), 25 September, 1–2 [in Ukrainian].
- Pro zhurnal «Dnipro» [About «Dnipro» magazine] (1946). *Literaturna hazeta*, (37 (178)), 12 September, 3. [in Ukrainian].
- Pysmennyky – ditiam-syrotam. [Writers for orphans] (1947). *Literaturna hazeta*, (15 (208)), 10 April, 1 [in Ukrainian].
- Pysmennyky u studentiv. [Writers among students]. (1945). *Literaturna hazeta*, (27 (130)), 11 October, 4. [in Ukrainian].
- Pysmennyky Ukrainy sviato shanuiut pamiat Lesi Ukrainky [Ukrainian writers pay tribute to Lesya Ukrainka] (1948). *Literaturna hazeta*, (32 (277)), 5 September, 2. [in Ukrainian].
- Sprava myru neperemozhna! [The cause of peace is invincible!] (1949). *Literaturna hazeta*, (40 (341)), 6 October, 1. [in Ukrainian].
- Volia narodiv – nezbornyma. [The will of the people is irresistible] (1949). *Literaturna hazeta*, (40 (341)), 6 October, 2. [in Ukrainian].
- U prezydii SRPU [In the presidium of the Union of Soviet Writers of Ukraine] (1946). *Literaturna hazeta*, (48 (189)), 27 November, 4. [in Ukrainian].
- Upered polkom yedynym! [Forward as one!] (1947). *Literaturna hazeta*, (15 (208)), 10 April, 1. [in Ukrainian].
- Ukrainska respublikanska konferentsiia prykhylnykiv myru. [Ukrainian Republican Conference of Peace Supporters] (1951). *Literaturna hazeta*, (38 (443)), 20 September, 1. [in Ukrainian].
- Khai zhyve myr! [Long live peace!] (1951). *Literaturna hazeta*, (39 (444)), 27 September, 2. [in Ukrainian].

Надійшла до редакції / Received: 15.01.2025

Схвалено до друку / Accepted: 22.02.2025